

**WYTYCZNE OBOWIĄZUJĄCE W RUCHU FOCOLARI
DLA PROMOCJI DOBRA I OCHRONY
NIEPEŁNOLETNICH I OSÓB SZCZEGÓLNIIE WRAŻLIWYCH¹**

Zasady wewnętrzne dla promocji dobra dzieci i młodzieży

Wprowadzenie

1. Ruch Focolari – Dzieło Maryi – jest organizacją międzynarodową, prywatnym stowarzyszeniem na prawie papieskim², posiadającym osobowość prawną. Opiera się on na duchowości skoncentrowanej na Ewangelii, na chrześcijańskiej miłości jako sposobie życia. Jego celem jest urzeczywistnienie jedności i budowanie powszechnego braterstwa³.
2. Ruch jest bytem religijnym i świeckim, do którego należą rozsiani po całym świecie ludzie wszystkich kultur, języków, narodów i religii.
3. Poprzez swoje sekcje młodzieżowe (w szczególności Gen 3, Gen 4, Młodzi dla jedności, dzieci i młodzieży z Ruchu parafialnego i Ruchu diecezjalnego) i różne działania na rzecz nieletnich, Ruch Focolari promuje integralną formację osoby, szanowanej w jej wyjątkowej i niepowtarzalnej tożsamości.
4. Ruch Focolari spogląda na każde dziecko i młodzież w ich pełnej godności i zgodnie z ewangeliczną wizją, starając się rozwijać zdolności ludzkie i duchowe i promować w każdym z nich to, co pozytywne. W działaniach dotyczących małoletnich Ruch czerpie inspirację z pedagogiki komunii, która stawia obecność Jezusa w centrum każdej relacji (por. Mt 18,20).
5. Ponadto uznając zasady prawa międzynarodowego dotyczącego ochrony nieletnich [por. Artykuły 3 i 19 Konwencji Narodów Zjednoczonych: Prawa dziecka (Konwencja o prawach dziecka)], Ruch Focolari zobowiązuje się do zapobiegania wszelkim formom przemocy, znęcania się, nadużyć i zastraszania wobec małoletnich oraz czynom mającym znamiona mobbingu⁴ skierowanego

¹ Niniejsze Wytyczne stanowią aktualizację tych, które zostały przyjęte przez Ruch Focolari w kwietniu 2014 r., wraz z późniejszymi zmianami zatwierdzonymi 1 czerwca 2020 r.

² Ruch Focolari jest uznany cywilnie w wielu narodach poprzez podmioty krajowe. Niniejsze Wskazania służą jako orientacja dla wspólnot Ruchu obecnych w różnych krajach świata; Centra krajowe zatroszczą się o dostosowanie ich do swoich realiów kulturowych i prawnych.

³ Por art. 6 Statutów Generalnych Dzieła Maryi.

⁴ Zgodnie z międzynarodową definicją, mobbing to psychologiczne lub fizyczne prześladowanie, powtarzające się w czasie, stosowane przez osobę lub grupę osób „silniejszych” wobec innej osoby postrzeganej jako „słabsza”. Ważne jest, aby wziąć pod uwagę, w celu natychmiastowego odróżnienia tego zachowania od innych: 1. wiek – mobbing dziecięcy lub młodzieżowy jest formą przemocy między rówieśnikami (dziećmi i młodzieżą), którą należy odróżnić od innych rodzajów zjawisk, w których uczestniczą na przykład dorośli lub dorośli związani z nieletnimi; 2. kontekst: mobbing dziecięcy lub młodzieżowy powstaje i

przeciw nieletnim, jak również popełnianym przez nieletnich, w czasie uczestnictwa w różnych aktywnościach, stosując przede wszystkim następujące środki ostrożności:

- a) powierzenie nieletnich pod opiekę osobom dorosłym, które mają poczucie odpowiedzialności za swoje czyny i zachowania, zaangażowanym w życie ewangeliczne zgodne z duchowością komunii Ruchu i będącym godnymi do bycia blisko dzieci i młodzieży (zgodnie z kryteriami dobra i ochrony nieletnich zawartymi w części pierwszej tego dokumentu).
 - b) oferowanie i zapewnianie nieletnim bezpiecznego środowiska, w którym odbywają się zabawa i formacja odpowiednie do wieku. Prowadzone powinny być one bez presji psychologicznej w poszanowaniu godności nieletnich, a ich rozwój być promowany i wspierany;
 - c) rozwijanie kultury szacunku dla innych, ochrony wolności, altruizmu, równości, godności i autonomii wszystkich ludzi, także w celu zapobiegania i unikania wszelkich form nadużyć między rówieśnikami;
 - d) skuteczne i szybkie reagowanie na wszelkie zgłoszenia nadużyć wobec/dokonanych przez/ członka Ruchu Focolari, zgodnie z postanowieniami niniejszych Wytycznych, starając się w miarę możliwości zweryfikować prawdziwość przedstawionych faktów;
 - e) zgłaszanie sprawy do organów ścigania, jeżeli lokalne, krajowe ustawodawstwo i lokalna Konferencja Episkopatu przewidują, że jest to obowiązkowe;
 - f) zagwarantowanie swojej bliskości i zaoferowanie wszelkiej formy wsparcia tym, którzy doznali przemocy oraz ich rodzinom;
 - g) proponowanie, w celu zagwarantowania coraz pełniejszego rozwoju i ochrony dzieci, wsparcia psychologicznego i duchowego każdemu członkowi Ruchu Focolari, który popełnił przestępstwo wobec dziecka, młodzieży lub osoby dorosłej szczególnie wrażliwej.
6. Dla celów niniejszych Wytycznych wszystko co odnosi się do osoby „nieletniej” odnosi się również do „osoby bezbronnej” o szczególnej wrażliwości, co oznacza „każdą osobę kaleką, upośledzoną fizycznie lub psychicznie lub pozbawioną wolności osobistej. Pozbawienie tej wolności, w rzeczywistości czasami ogranicza u takich osób zdolność rozumienia lub chęci, a w każdym razie możliwości przeciwstawienia się nadużyciu”.
7. Aby umożliwić Ruchowi Focolari korzystanie z wszelkich formy ochrony osób szczególnie wrażliwych, rodzice lub ich opiekunowie prawni powinni przed podjęciem jakichkolwiek działań poinformować odpowiedzialnych i, jeśli to możliwe, udokumentować stan fizyczny lub psychiczny danej osoby.

rozwija się głównie w kontekście szkolnym lub poprzez sieci społeczne; 3. inne zjawiska: na przykład dewiacja nieletnich jako wyraz różnego rodzaju zachowań, które zakładają, w przeciwieństwie do mobbingu, popełnienie przestępstwa.

CZĘŚĆ PIERWSZA

Kryteria promowania i ochrony dobra nieletniego

8. Biorąc pod uwagę, że głównym celem Ruchu Focolari jest wspieranie i ochrona całościowego dobra nieletniego, niniejszy dokument ma na celu pokrótce zarysować praktykę już stosowaną, która w coraz większym stopniu chce ożywić działania Ruchu prowadzone z nieletnimi na całym świecie.
9. Faktycznie, Ruch Focolari opracował już w niektórych krajach wytyczne zgodne z przepisami prawa lokalnego i / lub postanowieniami odpowiednich Konferencji Episkopatów, które są wiążące dla członków Ruchu w tych krajach.
10. Dorośli członkowie Ruchu, wybrani do prowadzenia zajęć z nieletnimi na podstawie wypróbowanej dojrzałości i zrównoważeni psychicznie, zobowiązani są do odbycia co najmniej sześciogodzinnego kursu przygotowawczego, w trakcie którego temat ochrony nieletnich będzie przedstawiony z punktu widzenia wskazówek władz kościelnych, przepisów prawnych, potrzeb psychologicznych i rodzinnych.
11. Po weryfikacji nabytych umiejętności dorośli muszą podpisać trzyletnią deklarację, w której potwierdzają, że znają i chcą stosować odpowiednie zasady postępowania wobec nieletnich. Muszą również oświadczyć na własną odpowiedzialność, że nie zostali skazani za przestępstwa przeciwko moralności i dobremu obyczajom, moralności rodzinnej i wolności moralnej.
12. Kurs jest częścią stałej formacji, w ramach której planowane są kolejne kursy aktualizujące wiedzę, o ile to możliwe co dwa lata, w których wezmą udział również osoby odpowiedzialne za focolare oraz referenci.
13. Osoby prowadzące zajęcia z nieletnimi powinny zadbać o nawiązanie bliskich relacji z rodziną nieletniego i w miarę możliwości o ich zaangażowanie w prowadzoną działalność. Działania z udziałem nieletnich muszą być przygotowane z odpowiednim wyprzedzeniem i podane do wiadomości wspólnot lokalnych Ruchu (za pomocą wypracowanych, odpowiednich metod i środków), przedstawiając ogólny program i tematy, które będą poruszane. Powinni o tym zostać poinformowani również rodzice.
14. Dla bezpieczeństwa i potwierdzonej skuteczności pracy w działaniach skierowanych do osób niepełnoletnich niezbędna będzie obecność co najmniej dwóch osób dorosłych. Gdy grupa przekroczy liczbę ośmiu nieletnich, obecność dorosłych będzie się stopniowo zwiększać (w zależności od cech grupy i wykonywanych czynności), możliwie w proporcji jeden dorosły na ośmiu nieletnich.
15. W miarę możliwości rodzice zostaną poproszeni o zapewnienie transportu swoich dzieci; w przypadku braku takiej możliwości zostaną oni poproszeni o odpowiednie zezwolenie, nawet jeśli nieformalne.
16. Rozmowy z nieletnimi należy przeprowadzać w miejscach otwartych, dostępnych i widocznych dla innych.
17. Na wypoczynek nocny najlepiej jest używać dużych pokoi, oddzielnych dla dziewcząt i chłopców; wskazane jest również, aby dorośli spali w oddzielnych pomieszczeniach, ale sąsiadujących z miejscami dla nieletnich, aby zapewnić odpowiednią opiekę.
18. Osobom niepełnoletnim, które mogą samodzielnie korzystać z toalet i pryszniców, towarzyszenie możliwe jest wyłącznie jako pomoc w nagłych wypadkach lub specjalnych potrzebach nieletniego.

19. W przypadku braku samowystarczalności decyzje o niezbędnej pomocy powinny być podjęte razem z rodziną.
20. Rodzice będą musieli co roku wypełnić formularz pisemnej zgody, aby umożliwić swoim dzieciom udział w przygotowanych dla nich zajęciach. Będą musieli również podpisać zgody na rozpowszechnianie wizerunków i doświadczeń nieletnich. Jeśli chcą, mogą zażądać dalszych informacji na temat programów i być obecni z należytą dyskrecją przy ich realizacji.
21. Odnośnie zachowania się w przypadku podejrzenia o nadużycia popełniane przez osoby należące do Ruchu Focolari oraz/lub w trakcie działań prowadzonych w ramach spotkań Ruchu więcej informacji znajduje się w drugiej części dokumentu.

Uprawnienia Współprezydenta jako gwaranta moralności w kwestii ochrony nieletnich

22. Z zachowaniem pełnego szacunku wobec ostatecznej władzy, jaka należy do Prezydenta, ta ostatnia ze względu na moralną naturę materii będącej przedmiotem niniejszych Wytycznych, będzie wykonywać niżej opisane akty władzy zawsze w porozumieniu ze Współprezydentem, który jest gwarantem moralności i dyscypliny zgodnie z nauczaniem Kościoła (por. art. 93 Statutów Generalnych Dzieła Maryi)⁵.

Centralna Komisja ds. Promocji Dobra i Ochrony Nieletnich (CO.BE.TU.) i Organ Nadzorczy

23. Aby wypełnić przyjęte zobowiązania, Ruch Focolari powołał Centralną Komisję ds. Promocji Dobra i Ochrony nieletnich (CO.BE.TU.), składającą się z członków w liczbie nieparzystej, minimum 5 (pięć), mianowanych przez Prezydenta Ruchu. Wszyscy oni posiadają udokumentowane doświadczenie i kompetencje w odpowiednich dziedzinach⁶. Koordynacja i przedstawicielstwo Komisji powierza się członkowi wybranemu przez Prezydenta⁷.
24. Komisja, w pełnej i ścisłej współpracy z agencjami edukacyjnymi Ruchu Focolari, będzie realizować najwłaściwsze inicjatywy mające na celu szkolenie członków Dzieła, zwłaszcza tych, którzy prowadzą zajęcia z nieletnimi.
25. Ponadto, na mocy mandatu Prezydenta, CO.BE.TU. przeprowadzi wszystkie fazy procedury wewnętrznej przewidzianej w przypadkach, kiedy członek Rady Generalnej, lub fokolarino, lub fokolarina życia wspólnotowego, lub fokolarini małżonkowie, również w okresie formacji, byliby sprawcami domniemanego nadużycia wobec nieletnich⁸.
26. Pokrzywdzonym zostanie również zaoferowana pomoc medyczna, w tym doraźna pomoc terapeutyczna i psychologiczna, a także przydatne informacje prawne i wszelkiego rodzaju niezbędne wsparcie.

⁵ W Statutach Generalnych wymienione są funkcje właściwe dla Współprezydenta; wśród nich jest troska i zapewnienie, aby życie wewnętrzne było zgodne z moralnością i dyscypliną Kościoła.

⁶ Środowisko moralne, medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne.

⁷ Ustęp dodany decyzją Prezydenta dnia 1 czerwca 2020 r.

⁸ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydenta dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniej ustęp ten brzmiał: „*Ponadto, na mocy mandatu Prezydenta, CO.BE.TU. przeprowadzi wszystkie fazy procedury wewnętrznej przewidzianej w przypadkach, kiedy członek Rady Generalnej, lub fokolarino, lub fokolarina życia wspólnotowego, lub fokolarini małżonkowie, byliby sprawcami domniemanego nadużycia wobec nieletnich*”.

27. CO.BE.TU. ma również za zadanie pomagać i nadzorować wykonywanie przez delegatów Dzieła w strefie lub odpowiedzialnych za terytoria procedur ochrony nieletnich, wydając odpowiednie dyrektywy i wytyczne.
28. Ruch Focolari powołał również Radę Nadzorczą, złożoną z trzech osób, powoływanych przez Prezydent Ruchu, z których przynajmniej jedna jest spoza Ruchu. Zadaniem Rady jest nadzorowanie ochrony nieletnich w Ruchu i weryfikowanie działań i pracy CO.BE.TU. Z tego powodu oba organy będą się spotykać przynajmniej raz w roku, najlepiej w czerwcu.
29. Kadencja członków CO.BE.TU i Rady Nadzorczej będzie trzyletnia, odnawialna, nie więcej jednak niż 3 razy.

Komisje strefowe lub strefkowe ds. ochrony nieletnich

30. Aby osiągnąć cele wskazane we wprowadzeniu do niniejszego dokumentu, delegaci Dzieła w strefie powołają Komisje Strefowe według kryteriów przewidzianych dla powołania Komisji Centralnej. W oczekiwaniu na powołanie Komisji Strefowej, przydzielą to zadanie dwóm osobom, mężczyźnie i kobiecie, którzy zostaną wybrani spośród członków Dzieła. Powinny to być osoby o odpowiednich kompetencjach, cechujące się rozważą i doświadczeniem. Będą one wykonywały swoje zadania z pełną swobodą i autonomią oraz w ścisłej współpracy z samymi Delegatami oraz z CO.BE.TU.
31. Powierzenie zadania, trwającego trzy lata i odnawialnego nie więcej niż 3 razy, musi nastąpić na podstawie pisemnego powierzenia zadania przez Odpowiedzialnego strefy (patrz ZAŁĄCZNIK II - wzór dokumentu).
32. Komisje lub referenci w strefach mogą korzystać z pomocy innych ekspertów, posiadających niezbędną wiedzę, nawet spoza Dzieła. Do ich obowiązków ponadto należy – w przypadku nadużyć seksualnych, molestowania, znęcania się i zastraszania nieletniego, do których doszło w ramach działań podjętych przez Dzieło i które zostały zgłoszone, z wyjątkiem przypadków podlegających jurysdykcji CO.BE.TU. – prowadzenie procedury wewnętrznej, zgodnie z postanowieniami niniejszych Wytycznych i nawiązanie skutecznej współpracy z właściwymi organami i strukturami lokalnymi odpowiedzialnymi za ustalanie faktów i ochronę ofiar. Należy również utrzymywać relacje z rodziną nieletniego (rodzice lub opiekunowie prawni).
33. Ponadto poszkodowanym zostanie zaoferowana pomoc medyczna, w tym natychmiastowa pomoc terapeutyczna i psychologiczna, a także przydatne informacje prawne i wszelkie inne niezbędne wsparcie.
34. Komisje lub referenci będą przesyłali do CO.BE.TU. roczne sprawozdania z przeprowadzonej działalności.
35. Tam, gdzie strefa jest podzielona na strefki, będą miały zastosowanie powyższe przepisy dotyczące stref. W takim przypadku wszelkie zadania zmierzające do osiągnięcia celów niniejszych Wytycznych będą wykonywane przez komisje lub osoby (referentów) ustanowione w strefkach.
36. Normy zawarte w Wytycznych mają również zastosowanie w miasteczkach Ruchu Focolari⁹.
37. Delegaci Dzieła w strefach i strefkach będą odpowiedzialni za zapewnienie pełnej realizacji celów i zadań zawartych w Wytycznych w różnych częściach strefy lub strefki. Do czasu powołania komisji

⁹ Przez miasteczka rozumiemy „Mikro-modele współczesnych miast, w których mieszkają na stałe członkowie różnych powołań Dzieła” (art. 44 Statutów Generalnych). Ze względu na specyfikę miasteczek w odniesieniu do stref, możliwe będzie zastosowanie specjalnych zasad regulujących ich specyficzne działania.

lub referentów ds. dobra i ochrony dzieci i młodzieży w strefie lub strefce, w przypadku zgłoszenia nadużycia, co najmniej dwie osoby, mężczyzna i kobieta, mające odpowiednie kompetencje, zostaną wyznaczone w celu zweryfikowania faktów i podjęcia działań wynikających z procedury zawartej w niniejszych Wytocznych.

CZĘŚĆ DRUGA

Procedura, jaką należy zastosować w przypadku zgłoszenia domniemanego wykorzystywania seksualnego, przemocy, znęcania się i zastraszania nieletnich lub osób szczególnie wrażliwych

Informacje o niedozwolonym postępowaniu i procedury postępowania w takich przypadkach

38. Należy podkreślić, że Dzieło Maryi uznaje prawny obowiązek osób pełniących funkcje Odpowiedzialnych do podjęcia wszelkich niezbędnych środków, aby nie doszło do żadnego rodzaju nadużyć wobec nieletnich.
39. Uznaje również moralny obowiązek, który dotyczy wszystkich, zgłaszania wiedzy lub podejrzenia jakiegokolwiek formy domniemanego wykorzystywania nieletnich oraz każdej sytuacji, w której wydaje się, że osoba nieletnia, z którą się ktoś zetknął, żyje w sytuacji jakiegokolwiek wykorzystania lub nadużycia.
40. Dla wypełnienia tego obowiązku, każda osoba zobowiązana jest dostarczyć wszystkie elementy użyteczne dla zrekonstruowania faktów będących przedmiotem zgłoszenia. Dlatego kto jest przesłuchiwany jako osoba poinformowana o faktach, ma moralny obowiązek unikać fałszu i nie negować prawdy, to znaczy nie przemilczeć, całkowicie lub częściowo, tego co wie na temat faktów, odnośnie których jest przesłuchiwany¹⁰.
41. W pierwszej kolejności należy mieć zawsze na uwadze dobro nieletniego. Z tego powodu członkowie Ruchu Focolari są zobowiązani do zgłaszania wszelkich form domniemanego wykorzystywania seksualnego¹¹, nękania (stalking)¹², przemocy, znęcania się i zastraszania nieletnich przez dorosłych odpowiedzialnych za opiekę nad nimi lub wzajemnie przez samych nieletnich, w każdym przypadku, czy dotyczy to członków Ruchu Focolari, czy innych podmiotów, do których doszłoby podczas zajęć organizowanych przez Ruch lub w każdej sytuacji związanej z taką okolicznością.
42. Każdy którego nieletni obdarzy zaufaniem i spontanicznie zwierzy się, mówiąc, iż stał się ofiarą wyżej wymienionych nadużyć, ma obowiązek:
 - a) uważnie wysłuchać nieletniego, nie zadając mu szczegółowych pytań, pozwalając mu opowiedzieć o tym, czego osobiście doświadczył, bez wywierania na niego presji¹³;
 - b) zachowywać się, jak to tylko możliwe, w sposób naturalny i spokojny pamiętając, że nieletni zdecydował się opowiedzieć o znęcaniu się tylko ze względu na zaufanie pokładane w osobie dorosłej;

¹⁰ Ustęp dodany decyzją Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r.

¹¹ Zgodnie z definicją proponowaną przez WHO: „Wykorzystanie seksualne dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, z kontaktem fizycznym lub bez, na które nie może ono wyrazić dobrowolnej zgody ze względu na wiek lub przewagę sprawcy, wykorzystywanie seksualne dziecka lub nastolatka, prostytutka dziecięca i pornografia”.

¹² Stalking lub Syndrom prześladowcy to zespół prześladowczych, obsesyjnych i powtarzających się działań wobec osoby, które wyrażają się w formie nękania, powtarzających się wiadomości i telefonów, szpiegowania, ciągłego szkodliwego działania, itp. Sytuacja ta tworzy wymuszoną i kontrolowaną relację między prześladowcą a ofiarą, wywołując u tej ostatniej stan bezbronności, niepokoju i strachu, który wpływa na jej codzienne życie.

¹³ Jeśli chodzi o tryb wysłuchania nieletniego zob. Załącznik III.

- c) udać się z nieletnim do jego rodziców, aby dokładnie poinformować ich o tym, co powiedział, chyba że zgłoszenie znęcania się nad nieletnim dotyczy rodzica lub opiekuna prawnego, co mogłoby spowodować nowe zagrożenia dla nieletniego;
 - d) w miarę możliwości upewnić się, że nieletni otrzyma natychmiast wszelką potrzebną pomoc;
 - e) wyjaśnić – jeśli to konieczne – obojgu rodzicom lub opiekunom procedurę zgłaszania zdarzeń lub powiadamiania właściwych organów ścigania;
 - f) przygotować dokładną pisemną informację podając niezbędne dane - imię i nazwisko, adres, numer telefonu oraz sprawozdanie z wypowiedzi nieletniego, przytaczając w miarę możliwości słowa, które wypowiedział;
 - g) niezwłocznie powiadomić komisję lub osoby odpowiedzialne za ochronę nieletnich o miejscu, w którym przypuszczalnie doszło do nadużyć. W przypadku ich braku, delegaci Dzieła w strefie w trybie pilnym wyznaczają dwie osoby do zajęcia się sprawą.
43. Jeśli osoba, której zwierzył się nieletni, jest również osobą niepełnoletnią, powinna ona poinformować o zdarzeniu opiekuna, jeśli jest obecny, lub zaufaną osobę dorosłą tak szybko, jak to możliwe, aby możliwe było wdrożenie bezzwłocznie postępowania zgodnie z ustaleniami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Zadania powierzone Komisjom lub Referentom ds. Ochrony Nieletnich, obowiązki i wstępne postępowanie wyjaśniające

44. Komisje lub Referenci, po otrzymaniu zgłoszenia, są zobowiązani do upewnienia się, w miarę możliwości, czy nieletni otrzymał w trybie pilnym wszelką niezbędną pomoc i niezwłocznie poinformować delegatów Dzieła w strefie lub strefce, CO.BE.TU. oraz Współprezydenta Dzieła w przypadkach określonych poniżej.
45. Od momentu otrzymania zgłoszenia Komisje lub Referenci, z wyjątkiem przypadków należących do kompetencji CO.BE.TU, mają za zadanie prowadzenie sprawy; dlatego wszelkie prośby lub informacje dotyczące przedmiotowego zgłoszenia, które ktoś otrzyma, powinny być niezwłocznie do nich przesłane. Wszelkie informacje należy traktować z najwyższą poufnością.
46. W przypadku zgłoszenia dotyczącego członków Rady Generalnej Dzieła Maryi, a także fokolarinów i fokolarin życia wspólnotowego albo małżonków, również w ciągu całego okresu formacji, koordynacja i prowadzenie sprawy należy do CO.BE.TU na mocy specjalnego mandatu udzielonego tej ostatniej przez Prezydenta¹⁴.
47. W takim przypadku wszystkie zgłoszenia należy kierować do Współprezydenta, który prześle je do CO.BE.TU z prośbą o wszczęcie procedury wewnętrznej, albo bezpośrednio do CO.BE.TU¹⁵.

¹⁴ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „W przypadku zgłoszenia dotyczącego członków Rady Generalnej Dzieła Maryi, a także fokolarinów i fokolarin życia wspólnotowego po ślubach, fokolarinów i fokolarin małżonków po przyrzeczeniach, koordynacja i prowadzenie sprawy należy do CO.BE.TU na mocy specjalnego mandatu udzielonego tej ostatniej przez Prezydenta”.

¹⁵ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „W takim przypadku wszystkie zgłoszenia należy kierować do Współprezydenta, który prześle je do CO.BE.TU z prośbą o wszczęcie procedury wewnętrznej”.

48. W przypadku, gdy domniemanym sprawcą nadużycia jest osoba duchowna, zakonna, diakon lub inna osoba konsekrowana, Współprezydent lub delegat Dzieła w strefie lub odpowiedzialny za miasteczko (w przypadku nadużycia popełnionego w miasteczku) ma obowiązek zawiadomić biskupa, do którego diecezji został inkardynowany kapłan lub najwyższego przełożonego instytutu, do którego należy oskarżony/a zakonnik/zakonnica.
49. W takim przypadku nie zostanie wszczęte żadne dochodzenie wstępne, ponieważ odpowiada za to ordynariusz miejsca zgodnie z normami prawa kanonicznego.
50. Wszystkie wyżej wymienione podmioty będą zobowiązane do ścisłego zachowania poufności informacji przekazanych im przez Komisje lub Referentów strefowych lub strefkowych.
51. Należy unikać nadawania biegu sprawom lub przekazywania informacji, które są wyraźnie fałszywe lub znieślawiające. Z tego powodu Komisje lub Referenci będą starali się chronić, jako poufne, wszystkie dane i informacje dotyczące, osób których dotyczy badana sprawa, w najlepszy możliwy sposób.
52. Z wyjątkiem hipotezy o ewidentnej bezzasadności zgłaszanych faktów, komisje wszczynać będą procedurę wewnętrzną zgodnie z obowiązującymi zasadami przewidzianymi w przypadkach składania zawiadomień przeciwko członkom Rady Generalnej Dzieła Maryi i fokolariom (por. poniżej Zał. A; Wytyczne), dbając o to, by zachować kontakt z rodzicami nieletniego lub jego opiekunem prawnym, z wyjątkiem przypadków, w których widoczne się trudności rodzinne lub gdy naruszenie nietykalności nieletniego można przypisać środowisku rodzinnemu.

Procedura powiadamiania właściwych organów

53. Jeśli chodzi o obowiązek zgłoszenia przypadków nadużyć właściwym organom ścigania, Ruch Focolari będzie przestrzegał prawa karnego każdego państwa lub narodu oraz wskazówek lokalnej Konferencji Episkopatu. W związku z istnieniem takiego obowiązku odpowiedzialni za miasteczka, strefy lub strefki, w których doszło do nadużyć, na zakończenie procedury wewnętrznej prowadzonej przez CO.BE.TU. lub przez komisje strefowe lub strefkowe, w przypadku stwierdzenia prawdziwości faktów podlegających zgłoszeniu, zgłoszą sprawę do właściwego dla danego państwa organu prawnego. Przedstawią szczegółowe sprawozdanie z tego, co zostało ustalone, deklarując jak najściślejszą współpracę z organami i przekazując wszystkie będące w ich posiadaniu informacje.
54. Jedynie w przypadku sprzeciwu wyrażonego na piśmie przez rodziców nieletniego, w celu zapewnienia większej jego ochrony, sprawa nie będzie zgłaszana organom prawnym. W takim przypadku, po uzyskaniu powyższego pisemnego sprzeciwu, dalsze działania nie zostaną podjęte, a odpowiednia dokumentacja poświadczająca w razie potrzeby prowadzone działania i uzasadnienie decyzji ich zaniechania będzie przechowywana w poufnym archiwum. Jeżeli ustawodawstwo karne państwa lub narodu, w którym doszło do nadużyć, przewiduje prawny obowiązek zgłoszenia nadużyć, skarga zostanie skierowana do organów ścigania w każdym przypadku.
55. Niezależnie od obowiązku zgłoszenia, Ruch Focolari będzie zachęcał pokrzywdzonych, jeśli są już pełnoletni, lub ich rodziców/opiekunów, do przekazania zgłoszenia bezpośrednio odpowiednim dla danego państwa organom ścigania, towarzysząc im w tym i gwarantując wsparcie.
56. Jeżeli postępowanie wewnętrzne ujawni sytuację nadużycia w rodzinie, dla większej ochrony dziecka będzie to zgłaszane do właściwych organów ścigania.

57. Pozostaje w mocy prawo każdego członka Ruchu Focolari do samodzielnego złożenia skargi lub zgłoszenia się do właściwego organu ścigania.

ZAŁĄCZNIK I

Wewnętrzne procedury Dzieła Maryi

Wewnętrzna procedura postępowania w sekcjach i gałęziach Dzieła Maryi

58. Procedury ustanowione w Dziele Maryi, w razie zgłoszenia prawdopodobnej informacji o domniemanym wykorzystywaniu seksualnym, przemocy lub znęcaniu się nad nieletnimi, których dopuścili się jego członkowie, są ze zrozumiałych powodów różne, ze względu na różnorodność i międzynarodowość osób, które tworzą Dzieło (por. artykuły 129-140 Statutów Generalnych) oraz uwarunkowania prawne wynikające z ustawodawstwa kanonicznego, Statutów Generalnych i Regulaminów.
59. W sekcjach i gałęziach bowiem, z których składa się Dzieło, niektórzy członkowie otrzymali święcenia kapłańskie i „status prawny duchownego”, inni składają śluby i mają „status prawny zakonników”, inni mają „status prawny świeckich”, którzy składają śluby, przyrzeczenia lub mają zobowiązania duchowe.
60. Członkowie Dzieła Maryi wyświęceni na kapłanów mogą należeć do sekcji fokolarinów, do gałęzi diecezjalnych prezbiterów i diakonów stałych fokolarinów, do gałęzi diecezjalnych prezbiterów i diakonów stałych wolontariuszy, do gałęzi gens i do gałęzi zakonników.

A) Procedura przewidziana dla duchownych, diakonów, zakonnic i kobiet konsekrowanych¹⁶

61. W kanonicznym prawie karnym, jak również w prawie karnym cywilnym, wykorzystywanie seksualne nieletniego popełnione przez duchownego uważa się za przestępstwo.
62. Jeśli istnieje uzasadnione zgłoszenie domniemanego wykorzystywania seksualnego, przemocy lub znęcania się wobec nieletnich przez duchownego należącego do sekcji fokolarinów lub do gałęzi księży fokolarinów i księży wolontariuszy, jak również przez stałych diakonów diecezjalnych, zarówno fokolarinów jak i wolontariuszy, Współprezydent Dzieła Maryi poinformuje biskupa diecezji, do której inkardynowany jest duchowny lub diakon, a biskup postąpi zgodnie z procedurą przewidzianą w przepisach kanonicznych.
63. W razie oskarżenia duchownego, lub zakonnika bez święceń kapłańskich należącego do gałęzi zakonników, lub kobiety konsekrowanej z gałęzi kobiet konsekrowanych, delegat Dzieła w strefie lub Współprezydent, jeśli zakonnik lub konsekrowana są oddelegowani do pracy w Centrum Ruchu, zawiadomi Najwyższego Przełożonego Instytutu Życia Konsekrowanego lub Stowarzyszenia Życia Apostolskiego, do którego należą dane osoby, aby rozpoczęta została procedura karna przewidziana przez prawo¹⁷ dla członków Instytutów życia konsekrowanego lub Stowarzyszeń życia apostolskiego.
64. Osoba bezpośrednio odpowiedzialna za osobę oskarżoną, w oczekiwaniu na przeprowadzenie dochodzenia przez władze kościelne i państwowe, powinna odwołać oskarżonego z ewentualnych stanowisk, które oznaczają bezpośredni lub pośredni kontakt z nieletnimi i powierzyć mu inne zadanie, które nie wiąże się z ryzykiem.

¹⁶ Termin zakonnik odnosi się do członków Instytutów życia konsekrowanego, Stowarzyszeń życia apostolskiego i nowych form życia konsekrowanego (por. kan. 605 KPK).

¹⁷ Kan. 1395 §2 KPK, który odsyła do kan. 695 §1.

65. Ponadto osoba odpowiedzialna zachęci usilnie podejrzanego do zaakceptowania oceny psychologicznej, a nawet medyczno-prawnej.
66. W udowodnionych przypadkach wykorzystywania seksualnego nieletnich ewentualny wybór takiej osoby na stanowisko odpowiedzialnego nie może zostać potwierdzony.
- Na podstawie wyniku procesu kanonicznego zostanie wszczęte przeciwko oskarżonemu/nej postępowanie wewnętrzne w trybie przewidzianym przez obowiązujący w chwili zgłoszenia regulamin sekcji lub gałęzi, do której należy.

B) Procedura przewidziana dla członków świeckich

Dla członków Rady Generalnej oraz fokolarinów i fokolarin

67. Jeśli Prezydent lub Współprezydenta otrzymają doniesienie, że członek Rady Generalnej, fokolarino lub fokolarina, życia wspólnotowego lub małżonek, również w ciągu całego okresu formacji, jest podejrzany o wykorzystywanie nieletnich, prześlą oni do CO.BE.TU. niezwłocznie, nie później niż w ciągu dziesięciu dni, pisemny wniosek o wszczęcie wstępnego postępowania zgodnie z postanowieniami niniejszych Wytycznych, którego celem będzie weryfikacja faktów zawartych w doniesieniu¹⁸.
68. W przypadku gdy doniesienie skierowane zostanie bezpośrednio do CO.BE.TU., ta ostatnia poinformuje o tym natychmiast Prezydent i Współprezydenta, a także właściwą Sekcję i odpowiedzialnego za strefę, do których przynależy osoba oskarżona albo też międzynarodowe centrum gałęzi, do której ta należy¹⁹.
69. Na tym etapie wskazane i konieczne może być podjęcie środków zapobiegawczych zarówno w celu ochrony prawidłowego i swobodnego prowadzenia dochodzenia, jak i przede wszystkim w celu uniknięcia ponownego nadużycia i zapobieżenia zgorzeniu.
70. Z tego powodu odpowiedzialny/na za osobę oskarżoną, w oczekiwaniu na wyniki wstępnego dochodzenia, w trybie natychmiastowym zabroni tejże osobie kontaktowania się z małoletnimi, tak aby osoba ta nie wykonywała czynności, które mogą wiązać się z ryzykiem.
71. Informując o podjętych środkach zapobiegawczych, odpowiedzialny/a kierując się wyżej wymienionymi powodami, postara się unikać odwoływania się do treści doniesienia, jego autora oraz nazwisk innych zaangażowanych stron, ograniczając się do stwierdzenia, że środek jest uzasadniony zgłoszeniem „dotyczącym ochrony nieletnich”.

¹⁸ Ustęp zmodyfikowany za aprobatą Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „Jeśli pojawi się doniesienie, że członek Rady Generalnej, fokolarino lub fokolarina, życia wspólnotowego lub małżonek, jest podejrzany o wykorzystywanie nieletnich, Współprezydent niezwłocznie, nie później niż w ciągu dziesięciu dni, prześle do CO.BE.TU. pisemny wniosek o wszczęcie wstępnego postępowania zgodnie z postanowieniami niniejszych Wytycznych, którego celem będzie weryfikacja faktów zawartych w doniesieniu”.

¹⁹ Ustęp dodany za aprobatą Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r.

Wstępne dochodzenie i procedura wewnętrzna

72. Koordynator CO.BE.TU., po otrzymaniu doniesienia, wyznaczy pisemnym aktem dwie osoby, mężczyznę i kobietę, najlepiej spośród członków CO.BE.TU. albo członków komisji w strefie, w której zostało popełnione domniemane nadużycie²⁰.
73. Na początku dochodzenia wstępnego dwie wyznaczone osoby określą, kto powinien zostać przesłuchany w trakcie dochodzenia, i ocenią indywidualnie dla każdego przypadku, co jest konieczne do przeprowadzenia dochodzenia.
74. Na tym etapie należy uznać za konieczne przesłuchanie *domniemanego pokrzywdzonego* (ale jeśli nadal jest niepełnoletni, tylko wyjątkowo i korzystając z pomocy psychologa), dla doprecyzowania faktów, którymi trzeba się zająć, jak również *ewentualnych świadków przez niego wskazanych* (przede wszystkim, aby zweryfikować, czy zarzuty mają podstawy).
75. Jednak w przypadkach, w których fakty są same w sobie oczywiste i pewne, przechodzi się bezpośrednio do następnego etapu²¹.
76. Pod koniec dochodzenia wstępnego domniemany sprawca nadużycia musi zostać wezwany z co najmniej dziesięciodniowym wyprzedzeniem i poinformowany o stawianych mu zarzutach, aby mógł przedstawić elementy we własnej obronie, przy udziale, jeśli chce, obrońcy z wyboru. W roli obrońcy nie będzie mógł wystąpić członek tej samej sekcji lub gałęzi, do której przynależy – lub która stanowi jej męski albo żeński odpowiednik – tak osoba oskarżona, jak i domniemana ofiara²².
77. Należy zapewnić oskarżonemu i jego obrońcy możliwość wglądu do dokumentów w celu przygotowania ewentualnej obrony.
78. W przypadku poważnej i obiektywnej przeszkody, utrzymując możliwość złożenia pisemnych wyjaśnień, domniemany sprawca nadużycia może żądać jednorazowego odroczenia rozmowy w jego obronie wraz z przedłużeniem terminu zakończenia dochodzenia wstępnego o odpowiednią ilość dni.
79. Dowód na rzecz oskarżonego zostanie dopuszczony, jeśli uzna się go za istotny dla orzeczenia, oraz dołączone zostaną dowody z urzędu.
80. Uzyskanie dopuszczonych dowodów nastąpi w drodze przesłuchania stron (pokrzywdzonego i oskarżonego) w obecności ich obrońcy, jeżeli zostali powołani.
81. Wstępne dochodzenie musi zostać zakończone w ciągu 90 dni od otrzymania przez dwie wyznaczone osoby dokumentacji sprawy; przed upływem tego terminu, z uzasadnionych powodów, osoby wyznaczone mogą zwrócić się do CO.BE.TU. o przyznanie przedłużenia terminu maksymalnie o 60 dni.

²⁰ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „CO.BE.TU., po otrzymaniu wniosku i dokumentacji od Współprezydenta, wyznaczy pisemnym aktem dwie osoby, mężczyznę i kobietę, najlepiej spośród swoich członków albo członków komisji w strefie, w której zostało popełnione domniemane nadużycie”.

²¹ Może to mieć miejsce np. w przypadku, gdy ofiara złożyła szczegółowe pisemne sprawozdanie lub dołączyła swoją skargę do organu sądowego.

²² Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „Pod koniec dochodzenia wstępnego domniemany sprawca nadużycia musi zostać wezwany z co najmniej dziesięciodniowym wyprzedzeniem i poinformowany o stawianych mu zarzutach, aby mógł przedstawić elementy we własnej obronie, przy udziale, jeśli chce, obrońcy z wyboru”.

82. Pod koniec dochodzenia wstępnego, osoby, które je prowadziły, muszą przekazać dokumenty do CO.BE.TU., dołączając do niego własny *Raport*, który ilustruje przeprowadzone czynności wyjaśniające, dokonane w tym zakresie wybory i uzyskane wyniki.
83. CO.BE.TU., po otrzymaniu Raportu, w zależności od wyniku czynności przeprowadzonych w ramach dochodzenia wstępnego, w ciągu 60 dni sformułuje opinię i jej uzasadnienie na temat decyzji, która ma zostać podjęta przeciwko oskarżonemu.
84. Następnie CO.BE.TU. w zależności od sytuacji podejmie następujące działania:
 - a) jeżeli udało się wykluczyć prawdziwość zgłoszonych faktów lub uzyskane informacje są niewystarczające, zaproponuje oddalenie sprawy;
 - b) jeżeli podejrzany przyznał się do winy lub okaże się, że sprawozdanie ją potwierdza, sporządzi pisemną opinię z propozycją środka dyscyplinarnego wobec oskarżonego.
85. W drodze wyjątku, w przypadku stwierdzenia potrzeby uzupełnienia dowodów, przesłuchanie krzyżowe musi nastąpić w ciągu 30 dni od złożenia wniosku.
86. Opinie CO.BE.TU. zostaną niezwłocznie przekazane sekcji lub gałęzi, do której należy oskarżony, Prezydent i Współprezydentowi Dzieła Maryi, a także osobom prowadzącym postępowanie, także jeżeli postępowanie prowadziły osoby spoza komisji CO.BE.TU.
87. Centralny/a odpowiedzialny/a za sekcję wraz ze swoją Radą, po zapoznaniu się z uzasadnioną opinią CO.BE.TU., podejmie niezwłocznie, a w każdym razie nie później niż w ciągu 30 dni, ostateczną decyzję zgodnie z właściwym Regulaminem. Podjęte działanie sekcji lub gałęzi, do której należy osoba oskarżona, winno być niezwłocznie, a w każdym razie nie później niż w ciągu 10 dni od jego przyjęcia, przekazane jednocześnie CO.BE.TU., osobie oskarżonej i jej obrońcy, a także aktualnemu odpowiedzialnemu za strefę osoby oskarżonej²³.
88. W informacji przekazanej osobie oskarżonej należy wskazać terminy i tryb odwołania przewidziane w punktach, do których odnoszą się nr 92 i następne²⁴.
89. CO.BE.TU. niezwłocznie powiadomi odpowiedzialnych za miasteczka, lub strefy, lub strefki, na terenie których doszło do nadużycia, aby w przypadku spełnienia warunków niezwłocznie sformalizowali powiadomienie do odpowiednich organów ścigania.
90. Następnie, po ponownym zweryfikowaniu przez CO.BE.TU. powiadomienia podmiotów wyżej wymienionych, powiadomiona zostanie również ofiara lub, jeśli nadal jest niepełnoletnia, jej rodzice lub opiekunowie.
91. Naruszenie warunków i przepisów przewidzianych dla procedury wewnętrznej, poza ewentualną odpowiedzialnością podmiotów, do której mogą zostać one za to pociągnięte, nie przesądza o nieważności procedury lub nieważności orzeczonej sankcji, o ile prawo do obrony oskarżonego nie zostało nieodwracalnie podważone.

²³ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „Centralny/a odpowiedzialny/a za sekcję wraz ze swoją Radą, po zapoznaniu się z uzasadnioną opinią CO.BE.TU., podejmie niezwłocznie, a w każdym razie nie później niż w ciągu 30 dni, ostateczną decyzję zgodnie z właściwym Regulaminem. Podjęte działanie sekcji lub gałęzi, do której należy osoba oskarżona, winno być niezwłocznie, a w każdym razie nie później niż w ciągu 10 dni od jego przyjęcia, przekazane jednocześnie CO.BE.TU., osobie oskarżonej i jej obrońcy”.

²⁴ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydent dnia 1 czerwca 2020 r.

Odwołanie

92. Odwołanie od ostatecznej decyzji przysługuje w terminie 30 dni od zapoznania się z decyzją²⁵.
93. Wniosek o uchylenie lub zmianę decyzji należy kierować w pierwszej kolejności do Prezydenta Ruchu. Odwołanie automatycznie zawiesza wykonanie kary. Prezydent Ruchu podejmuje decyzję w ciągu 30 dni od dnia złożenia odwołania.
94. Jeżeli odpowiedź jest negatywna lub uznana za niezadowolającą, pomimo sprostowania decyzji przez Prezydenta Ruchu lub jej braku, przysługuje odwołanie hierarchiczne do Dykasterii ds. Świeckich, Rodziny i Życia, w terminie 30 dni począwszy od dnia zapoznania się z nową decyzją albo od 30. dnia w przypadku zaniechania wydania decyzji²⁶.
95. Jeżeli w wyniku tego działania podtrzymany zostaje ton poprzedniej decyzji, co nie satysfakcjonuje odwołującego się, istnieje możliwość wniesienia odwołania administracyjnego do Trybunału Sygnatury Apostolskiej.

Praktyki, które należy stosować w przypadku dochodzeń i postępowań karnych prowadzonych przez organ sądowy

96. Podczas dochodzeń w sprawach karnych należy zachować najwyższą ostrożność i ocenić z organem prowadzącym dochodzenie zasadność wszelkich działań; na tym etapie odpowiedzialni Ruchu zaniechają wszczęcia formalnego dochodzenia wewnętrznego (chyba że z powodu konkretnych okoliczności uznają to za konieczne), także w celu uniknięcia ewentualnego utrudniania działań władzom sądowniczym. Jest to tym bardziej słuszne, jeśli dzięki nastawieniu podejrzanego do współpracy zminimalizowane zostaną szanse ponownego wystąpienia nadużyć.
97. Za skłonność do współpracy uznaje się również dyspozycyjność podejrzanego do pozostawienia, przynajmniej czasowego, przydzielonego mu zadania i unikania udziału w publicznych spotkaniach i konferencjach organizowanych przez Ruch Focolari.
98. Należy zachować ostrożność w publicznych wystąpieniach i wskazane jest, aby w razie potrzeby powołać rzecznika prasowego Ruchu Focolari.
99. W razie potrzeby podejrzanemu otrzyma pomoc w znalezieniu *prawnika z wyboru*, przy zachowaniu zasady, że odpowiedzialność karna jest osobista.
100. W przypadku równoczesnego trwania postępowania karnego i postępowania wewnętrznego, CO.BE.TU może zawiesić to drugie aż do zakończenia toczącego się postępowania karnego. W takim przypadku zawieszoną procedurę wewnętrzną można wznowić w ciągu 120 dni od ogłoszenia decyzji sądu, nawet jeśli nie jest ona ostateczna²⁷.

²⁵ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydenta dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „*Odwołanie od ostatecznej decyzji przysługuje w terminie 15 dni od zapoznania się z decyzją*”.

²⁶ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydenta dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „*Jeżeli odpowiedź jest negatywna lub uznana za niezadowolającą, pomimo sprostowania decyzji przez Prezydenta Ruchu lub jej braku, przysługuje odwołanie hierarchiczne do Dykasterii ds. Świeckich, Rodziny i Życia, właściwej ze strony Stolicy Apostolskiej, w terminie 15 dni począwszy od dnia zapoznania się z nową decyzją albo od 30. dnia w przypadku zaniechania wydania decyzji*”.

²⁷ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydenta dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „*W przypadkach szczególnie skomplikowanych w ustalaniu faktów podlegających zgłoszeniu oraz gdy wynik dochodzenia wewnętrznego nie ujawnia wystarczających elementów uzasadniających nałożenie sankcji, CO.BE.TU może zawiesić procedurę wewnętrzną do czasu ukończenia toczącego się procesu karnego. W takim przypadku zawieszoną procedurę wewnętrzną można wznowić, jeśli*

Wznowienie zakończonego już postępowania oraz rewizja wcześniej podjętej decyzji²⁸

101. Jeżeli postępowanie wewnętrzne, które nie zostało zawieszono, zakończy się nałożeniem sankcji, a następnie postępowanie karne zakończy się prawomocnym wyrokiem uniewinniającym, Prezydent Ruchu na wniosek strony wznawia postępowanie wewnętrzne w celu zmiany lub potwierdzenia swojej decyzji w związku z brzmieniem wyroku sądu. Wniosek należy złożyć w ciągu 120 dni²⁹ od uprawomocnienia się wyroku sądowego.
102. Jeżeli postępowanie wewnętrzne zakończy się zawieszeniem, a proces karny prawomocnym wyrokiem skazującym, Prezydent Ruchu zwraca się o wznowienie postępowania wewnętrznego w celu dostosowania ostatecznych rozstrzygnięć do wyniku procesu karnego. Wewnętrzne postępowanie wszczyna się ponownie również wtedy, gdy z prawomocnego wyroku skazującego wynika, że wyrok wiąże się z karą mniejszą niż ta, która została zastosowana.
103. W przypadkach, o których mowa w pkt. 2, 3 i 4, procedura wewnętrzna jest odpowiednio wznawiana lub ponownie otwarta poprzez przedłużenie okresu ważności pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń w terminie do sześćdziesięciu dni od ujawnienia nowych dowodów lub otrzymania wniosku o wznowienie postępowania. Procedura jest prowadzona z nową datą rozpoczęcia i odpowiednio nowymi przewidzianymi w niej terminami jej zakończenia.
104. Wystąpienie nowych i istotnych faktów, nieznanych w momencie podjęcia decyzji, uprawnia zainteresowane strony do skierowania w każdym czasie do Prezydenta Ruchu wniosku o wznowienie postępowania wewnętrznego w trybie i w sposób, o którym mowa w poprzednich punktach, z możliwą rewizją wcześniej podjętych decyzji. Decyzję podejmuje Prezydent, po wstępnym zbadaniu sprawy, a jeśli uzna to za konieczne, po zasięgnięciu opinii kompetentnej i osoby z wyboru.

Dla innych świeckich członków

105. Zasady i tryb zgłaszania spraw dotyczących członków Rady Generalnej, a także fokolarinów i fokolarin życia wspólnotowego lub fokolarinów małżonków, zostaną przyjęte, z niezbędnymi dostosowaniami i na ile można je zastosować, przez komisje strefowe ds. Dobra i Ochrony nieletnich, w sprawach należących do ich kompetencji, również dla innych świeckich członków Dzieła Maryi (wolontariuszy, gen 2, gen's, młodzieży z gałęzi zakonników i zakonnice, osób należących do ruchów o szerokim zasięgu, dla uczestników - „aderenti” i sympatyków).
106. Komisje strefowe lub strefkowe będą niezwłocznie i stale informować CO.BE.TU. o wyniku poszczególnych etapów procedury, do której przepisów będą się stosować.
107. W przypadku rozbieżności lub odmienności zdań co do tych wskazań komisje strefowe lub strefowe zadbają o podanie przyczyn.
108. W przypadku niemożliwego do przewyciężenia i trwałego konfliktu, CO.BE.TU. przejmie prowadzenie sprawy, stosując niezbędne środki w celu zakończenia procedury wewnętrznej.

zdobędzie się dodatkową wiedzę o faktach wystarczającą do jej zakończenia, nawet na podstawie nieprawomocnego orzeczenia sądu”.

²⁸ Ustęp dodany decyzją Prezydenta dnia 1 czerwca 2020 r.

²⁹ Ustęp zmodyfikowany decyzją Prezydenta dnia 1 czerwca 2020 r. Wcześniejszy ustęp brzmiał: „Wniosek należy złożyć w ciągu 60 dni od uprawomocnienia się wyroku sądowego”.

109. Stanie się tak również w przypadku poważnych nieprawidłowości popełnionych przez strefowe lub strefkowe komisje ds. Dobra i Ochrony małoletnich, stwierdzonych w prowadzeniu spraw, które zostały im przedstawione.

Dla nieletnich, którzy uczestniczą w działaniach Ruchu

110. Ruch Focolari – odwołując się do zobowiązań podjętych we wprowadzeniu do Wytycznych – szerzy kulturę szacunku i poważania dla wszystkich nieletnich, którzy uczestniczą w działaniach Ruchu.
111. Z tego powodu zobowiązuje się do opracowania projektu mającego na celu zapobieganie i przeciwdziałanie wszelkim formom nadużyć wśród nieletnich, zgodnie ze wskazówkami metod edukacyjnych bez stosowania metod represyjnych.
112. W przypadku zgłoszenia, że osoba małoletnia dopuściła się domniemanego wykorzystywania seksualnego, przemocy, znęcania się lub, jakiegokolwiek aktu agresji w stosunku do nieletniego, zgodnie z prawem obowiązującym w kraju, w którym przebywa, w oczekiwaniu na przeprowadzenie postępowania wewnętrznego, zawiadamiając rodziców zawiesza się domniemanego małoletniego sprawcę niezgodnego z prawem zachowania, we wszelkich funkcjach i zawiesza w wykonywaniu wszelkiej działalności, która może wiązać się z ryzykiem dla jego rówieśników.
113. Stwierdzona odpowiedzialność małoletniego jest podstawą stwierdzenia niezgodności jego postępowania z wymogami niezbędnymi do uczestnictwa w życiu i działalności Ruchu, w którym przewiduje się obecność małoletnich.
114. Tam, gdzie pozwolą na to warunki, we współpracy z rodziną małoletni otrzyma pomoc w rozpoczęciu ścieżki uświadomienia sobie powagi dokonywanych czynów, co pozwoli mu ponownie uczestniczyć w zajęciach.
115. Jeżeli podczas spotkania (kongresu, obozu letniego, warsztatu, Mariapoli...) osoba małoletnia postąpi wbrew zasadom zawartymi w niniejszych Wytycznych, ale w każdym razie jej postępowanie nie jest na tyle poważne, aby było konieczne rozpoczęcie procedury wewnętrznej, wobec zaistniałej sytuacji, osoby będące organizatorami tego wydarzenia, w otwartym i szczerym dialogu z małoletnim, będą starały się wyjaśnić to, co się wydarzyło, i pomogą samemu małoletniemu uświadomić sobie jego zachowanie, zachęcając go do podjęcia odpowiedzialności. O tym, co się stało, należy niezwłocznie poinformować rodziców małoletniego.
116. Jeżeli pomimo podjętych działań, naganne zachowanie małoletniego się powtórzy, rozważy się istnienie lub nie przesłanek do wszczęcia procedury wewnętrznej zgodnie z zasadami zawartymi w niniejszych Wytycznych.

Gwarancje

117. W postępowaniu wewnętrznym oskarżonemu należy zapewnić możliwość skorzystania z prawa do obrony.
118. Na tym etapie, jeżeli przedmiot sprawy nie jest znany, należy zastosować wszelkie możliwe środki, aby uniknąć narażenia imienia oskarżonego na zniesławienie. W szczególności nie jest konieczne podanie do publicznej wiadomości powodów podjętych działań, chyba że istnieją ważne przesłanki.

119. Pozostaje jednak możliwość, dla wszystkich, którzy mają w tym konkretny i aktualny interes, żądania informacji o wyniku procedury wewnętrznej. Ocena istnienia tego interesu pozostawiona jest wyłącznej kompetencji Komisji odpowiedzialnej za prowadzenie sprawy.
120. W przypadku przeniesienia członka Dzieła w inne miejsce, nowy odpowiedzialny zostanie powiadomiony o środkach zastosowanych wobec osoby przeniesionej.
121. Kopie wszystkich dokumentów sporządzonych i wykorzystanych w procedurach wewnętrznych należy przechowywać w poufnym archiwum w CO.BE.TU. oraz komisji strefy lub strefki.

WZÓR

Papier firmowy**Dzieło Maryi**

Sz. Pani/Pan

POWIERZENIE ZADANIA REFERENTA DS. OCHRONY NIELETNICH

Ja niżej podpisany/a ur. w zamieszkały/a
 tel. delegat/ka Dzieła Maryi dla strefy/strefki

- uwzględniając postanowienia zawarte w „Wytycznych” Ruchu Focolari dotyczących promocji dobra i ochrony nieletnich;
 - po zweryfikowaniu na podstawie dostępnych danych, że Pani/Pan ur.
 w, zamieszkały/a w, tel., z zawodu
 spełnia wymogi konieczne do wykonywania zadań powierzonych referentom ds. ochrony nieletnich;
 niniejszym dokumentem

POWIERZAM

wyżej wymienionemu/ej wykonywanie zadań i funkcji Referenta ds. ochrony nieletnich dla strefy/strefki
 Zgodnie z wyżej wymienionymi „Wytycznymi” kadencja trwa trzy lata, a po jej wygaśnięciu zostanie automatycznie
 odnowiona na taki sam okres (3 lata) w przypadku braku odwołania przez delegata lub braku rezygnacji przez
 zainteresowaną osobę.

Data

Podpis

Pieczęć okrągła Dzieła Maryi

DEKLARACJA PRZYJĘCIA OBOWIĄZKÓW REFERENTA

Ja niżej podpisany/a ur. w, zamieszkały/a w
 tel.

- po zapoznaniu się z aktem mianowania, którym delegat/ka Ruchu Focolari - Dzieła Maryi – dla strefy/strefki
 powierzyła niżej podpisanemu obowiązki i funkcje referenta ds. dobra i ochrony nieletnich

OŚWIADCZAM, ŻE

- przyjmuję to zadanie, zobowiązując się do wykonania go zgodnie z sumieniem, w pełnej wolności i autonomii, w ścisłej
 współpracy z osobami odpowiedzialnymi i innymi członkami Komisji ds. dobra i ochrony nieletnich, zgodnie z „Wytycznymi
 Ruchu Focolari na rzecz wspierania dobra i ochrony nieletnich", które, oświadczam, są mi w pełni znane;
 - nie byłem/am skazany/a za przestępstwa przeciwko moralności i obyczajności publicznej, moralności rodzinnej, wolności
 obyczajowej lub przeciwko osobom fizycznym.

Zobowiązuję się do zachowania w ścisłej tajemnicy wszystkich wiadomości i informacji, o których dowiem się w związku z
 wykonywaniem swoich obowiązków;

Miejscowość Data.....

Podpis

KONTAKT Z NIELETNIM

Sytuacja, w której nieletni, ofiara znęcania się, zgłasza nadużycie lub inne akty przemocy, jest sytuacją bardzo rzadką. Często sprawca przemocy, poprzez werbalne i niewerbalne, brutalne zachowania, poddaje ofiarę swojej władzy i manipulacji, przejmując tym samym ster ich relacji. W ramach tej złożonej relacji w grę wchodzi szereg mechanizmów dynamicznych i obronnych, które bardzo często stawiają dziecko w sytuacji, w której nie może się ono zbuntować lub nie odczuwa potrzeby zgłaszania nadużyć lub aktów przemocy, przyjmując w pewnym sensie postawę bierną i milczącą.

Częściej jednak nadużycia stwierdza się na podstawie dyskomfortu, jaki przejawia się w pewnych zachowaniach osoby małoletniej, będących konsekwencją samego nadużycia.

Oznaki dyskomfortu

Zachowanie nieletniego jest bardzo istotne. Studia przypadków pokazują, że nie ma konkretnych wskaźników, które pozwalają nam z całą pewnością stwierdzić, że nieletni padł ofiarą znęcania się lub przemocy. Są oznaki, które małoletni wyraża poprzez swoje zachowanie, które należy interpretować bardzo uważnie wraz z innymi specjalistami. Mogą one wskazać, iż małoletni znalazł się w trudnej sytuacji.

Przemoc fizyczna pozostawia widoczne ślady na ciele ofiary. Jednak, gdy pojawia się sytuacja wykorzystywania lub innych form przemocy, znaki nie są tak wyraźne. W tych ostatnich przypadkach u nieletniego często dochodzi do nagłej zmiany jego zachowania, przejawiającej się w postawach odmiennych od dotychczasowych. W szczególności należy być czujnym, gdy małoletni:

- jest zdezorientowany, ma trudności z wypowiedaniem się;
- wygląda smutno i ma tendencję do izolowania się;
- ma częste napady złości lub płacze;
- jest szczególnie agresywny lub nadpobudliwy;
- nagle zmienia swoje przyzwyczajenia, sposób gry, wykonania prac plastycznych, itp.;
- nieustannie uskarża się na ból, który nie ma przyczyny medycznej (np. ból głowy, brzucha, zmęczenie);
- przejawia zachowania regresywne (np. moczenie się czyli mimowolne oddawanie moczu po 5-6 roku życia, lęki charakterystyczne dla poprzednich faz rozwojowych, przesadną zależność od dorosłego opiekuna);
- przejawia trudności w wykonywaniu najwykleszych funkcji biologicznych (np. zaburzenia snu, odmowa jedzenia)
- w szkole jest mniej skoncentrowany i zainteresowany nauką, znacznie obniżają się wyniki w nauce;
- wykazuje uwodzicielskie postawy wobec dorosłych i/lub proponuje swoim rówieśnikom gry o nieodpowiednich dla wieku treściach seksualnych;
- boi się samotności; boi się dorosłych (lub kogoś w szczególny sposób);
- przejawia nowe lęki.

Te postawy są w rzeczywistości obecne u wszystkich nieletnich, ale stają się dzwonkiem alarmowym, gdy są **częste i nadmierne**.

Jak wysłuchać nieletniego, który spontanicznie opowiada o akcie przemocy

W przypadku, gdy małoletni, ze względu na swoje szczególne zaufanie do osoby dorosłej, zgłosi, że padł ofiarą znęcania się, przemocy, nękania lub zastraszania, wymagana jest delikatna postawa ze strony tych, którym nieletni okazał zaufanie. Dorosły powinien ograniczyć się do słuchania i przyjmowania spontanicznej historii małoletniego, bez zadawania pytań, czyli do słuchania tego, co małoletni chce powiedzieć.

Należy więc unikać natrętnych i nieodpowiednich pytań, ponieważ negatywnie wpływają one na już dotkniętego trudnym doświadczeniem nieletniego. Jeśli konieczne jest wejście w dialog z ofiarą, wskazane jest, aby kilkoma zdaniami zachęcić go do kontynuowania spontanicznej opowieści (np. „Powiedziałeś, że byłeś tego dnia w domu...”).

Kolejnym ważnym aspektem rozmowy jest zarządzanie emocjami. W momencie słuchania istotne jest, aby dorosły potrafił zarządzać swoimi emocjami, nawet jeśli sytuacja nas przeraża swoją powagą. Małoletni bowiem musi dostrzegać bliskość, brak osądzania, wsparcie i bezpieczeństwo ze strony słuchającego go dorosłego, w przeciwnym razie zamyka się w swoim cierpieniu. Może się również wzmocnić poczucie winy lub wstydu. Kiedy dorosły panuje nad swoimi emocjami, nieletni będzie mógł swobodnie się wypowiadać, a także będzie miał okazję poznać inny sposób odnoszenia się do dorosłych.

Zadaniem dorosłego, któremu zwierza się ofiara, nie jest ustalenie prawdziwości i słuszności jego historii ani opracowanie diagnozy. Konieczne jest raczej zapewnienie przestrzeni, w której małoletni może wyrazić siebie i zostać uznanym za ofiarę, co jest podstawą do rozpoczęcia możliwej drogi osobistego odbudowania.

Z tego powodu absolutnie zabronione jest nagrywanie rozmowy z małoletnim lub poddawanie małoletniego dalszych przesłuchaniom. W tym aspekcie odsyła się do procedur określonych w niniejszych Wytycznych.

Jak wysłuchać ofiary pełnoletniej, która spontanicznie opowiada o akcie przemocy doznanym w dzieciństwie i/lub w okresie dorastania

Ofiara przerywa milczenie często po wielu latach, kiedy nie działają już mechanizmy dostosowania do sytuacji nadużycia, a jakaś nowa sytuacja sprawia, że powracają wspomnienia z przeszłości. Może się zatem zdarzyć, że osoba młoda – lub dorosła – opowie nam o zdarzeniach przemocy, jakie przeżyła jako nieletnia.

Kryteria dotyczące wysłuchania ofiary nieletniej opisane wyżej stosuje się także, kiedy ofiara jest pełnoletnia: wysłuchanie z poszanowaniem wolności i bez specyficznych pytań, panowanie nad emocjami przez osobę słuchającą ofiary oraz akt przekazania niezwłocznie informacji referentowi ds. ochrony nieletnich.